

Saksliste til SRY- møte 09. april 2019

Sted: Utdanningsdirektorat, Møterom 5, Oslo
Møteramme: **09.00 – 14.00**

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtaksaker

SRY- sak V3-2-19	Godkjenning av referat fra SRY møte 31.01.2019
SRY- sak V4-2-19	Lied utvalget
SRY- sak V5-2-19	Høring – NOU 2019:3 Nye sjanser – bedre læring —
Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp -
Stoltenbergutvalgets rapport
SRY- sak V6-2-19	Vilkår for fagprøve uten norsk bostedsadresse
SRY- sak V7-2-19	Konsensus i SRY – ✓ Er organisasjonene bundet av vedtak?✓ Representasjon på vegne av SRY?

Diskusjons og orienteringssaker

SRY- sak O9-2-19	Fagarbeiderundersøkelsen og Arbeidsgiverundersøkelsen -
FAFO/NIFU presenterer funn fra rapporten for SRY
SRY- sak O10-2-19	Status for arbeidet med fagfornyelsen/ læreplaner for
yrkesfag v/ Udir
SRY- sak O11-2-19	Kunnskapsdepartementet orienter om aktuelle saker

Eventuelt

Evaluerings av møtet

Referat fra SRY-møte 1 - 2019

Dato: 31.1.2019
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, Oslo
Godkjent:

Tilstede:

SRY

May-Britt Sundal, LO
Benedikte Sterner, LO
Rune Fosshaug, NHO
Aina Helen Bredesen, NHO
Jorunn Leegaard, KS
Siri Halsan, KS
Turid Semb, KMD
Bente Søgaard, YS
Kari Hoff Okstad, Spekter (10.45)
Astrid Moen Sund, UDF
Tone Horne Sollien, KD
Henriette Pedersen Hauge, EO

Forfall:

Trude Tinnlund, LO
Vegard Grøslie Vennesland, LO
Per Skau, LO
John Arve Eide, KS
Anne- Cathrine Hjertaas, KS
Terje Skyvulstad, UDF
Siv Andersen, DIKU
Stian Sigurdsen, Virke
Marianne Røgeberg, NFD
Elin Marlen Hollfjord, NFD

Observatør

Carl Endre Espeland, DIKU
Dagfinn Hertzberg, KD

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen, Udir
Marianne Seim Morken, Udir
Andre Bærby Høien, Lærling Udir
Abdirahman Ahmed, Lærling Udir

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Innkalling og dagsorden enstemmig godkjent. En sak meldt inn på eventuelt.

2. Behandling av vedtakssak

SRY- sak V1-1-19

Godkjenning av referat fra SRY møte 1.11.2019

Vedtak

Referatet enstemmig godkjent.

SRY- sak V2-1-19

Evaluering av ny tilbudsstruktur - avgrensning, organisering og gjennomføring

Utdanningsdirektoratet har med bakgrunn i oppdragsbrev 10-18 om Implementering av ny yrkesfaglig tilbudsstruktur utformet forslag til evaluering av ny tilbudsstruktur - avgrensning, organisering og gjennomføring. Direktoratet har vurdert om ny tilbudsstruktur kan følges av en effektevaluering, og konkluderer med at forutsetningene gjør det vanskelig, men at andre

metodiske tilnærminger kan benyttes for å sammenligne virkningen av ny tilbudsstruktur med dagens struktur.

Hensikten med evalueringen er å få kunnskap om:

- virkning av ny tilbudsstruktur med utgangspunkt i formålet, herunder virkningen av ny tilbudsstruktur med utgangspunkt i de beskrevne utfordringene i aktuelle utdanningsprogram og fag
- tilbudsstruktur som virkemiddel for å iverksette nødvendige endringer i opplæringen og ulike endringer som følger av ny tilbudsstruktur med nye læreplaner
- prosesser knyttet til kontinuerlig utvikling av strukturen, herunder myndighetenes samarbeid med partene og deres innflytelse i læreplan- og strukturspørsmål

Direktoratet anbefaler å prioritere endringer som berører mange elever eller endringer som det knytter seg usikkerhet til. Det betyr at det anbefales et særlig fokus på de fire nye utdanningsprogrammene med nye Vg2-tilbud og fag, samt endringer i Vg2-strukturen for bygg- og anleggsteknikk og restaurant- og matfag. Fordypninger på Vg3 legges inn som en del av evalueringen dersom det blir innført. Direktoratet anbefaler også at evaluering av ny tilbudsstruktur har med seg problemstillinger knyttet til prosesser og prinsipper for styringen av tilbudsstrukturen.

Det anbefales at evalueringen av ny tilbudsstruktur bygges opp som et evalueringsprogram med programstyre, på samme måte som for fagfornyelsen og implementering av rammeplan for barnehagen. Programstyret vil bestå blant annet av forskere og representanter fra partene. Kunnskapen fra evalueringen vil danne grunnlag for å vurdere behov for justeringer og støtte i implementeringen av den nye strukturen. Det vil bli tilrettelagt for dialog mellom forskere i denne evalueringen og evalueringen av fagfornyelsen. Direktoratet anbefaler at det bevilges kr. 25 millioner til prosjektet fordelt over åtte år, med noe høyere bevilgning de to første årene.

SRY er positive til at saken legges frem for rådet og støtter i hovedsak direktoratets forslag til innretning og organisering av evalueringen med et eget programstyre. Kunnskapsgrunnlaget for hvordan tilbudsstrukturen fungerer er i dag mangelfullt, og en systematisk kunnskapsoversikt relatert til den nye strukturen er svært positivt.

Evalueringen bør ta utgangspunkt i Meld.St.20 på rett vei og de føringer som beskrives. I meldingen ble det spesifikt ble pekt på at det særlig er utdanningsprogrammene service og samferdsel, restaurant- og matfag, design og håndverk og helse- og oppvekstfag som fungerer svakt når det gjelder rekruttering til lærefagene, gjennomføring med yrkeskompetanse og rekruttering til og verdsetting på arbeidsmarkedet.

Direktoratet anbefaler et særlig fokus på de fire nye utdanningsprogrammene med nye Vg2-tilbud og fag, samt endringer i Vg2-strukturen for bygg- og anleggsteknikk og restaurant- og matfag. SRY er opptatt av at selv om man innretter evalueringen med et spesielt fokus på utvalgte utdanningsprogram, må helheten også ivaretas.

Transport og logistikkfaget er også fag som også har gjennomgått store endringer. Fagene er flyttet fra utdanningsprogrammet for service- og samferdsel til utdanningsprogrammet for teknikk og industriell produksjon. SRY anbefaler at også disse lærefagene prioriteres i evalueringen.

Et viktig moment i evalueringen er hvordan tilbudsstrukturen tilbys i de ulike fylkeskommunene. SRY legger til grunn at alle utdanningsprogram (Vg1) tilbys i alle fylkeskommuner. Spørsmålet er hvor mange Vg2 og Vg3 (yrkeskompetansefag) som vil bli tilbudt i den enkelte fylkeskommune. Et viktig tema er også tilgangen på læreplasser og Yrkesopplæringsnemndenes rolle i fylkeskommunenes dimensjoneringsarbeid. Det er også viktig å kartlegge hvilke mekanismer som fører til endringer i den nye tilbudsstrukturen.

Vedtak

SRY er i hovedsak positive til direktoratets forslag til organisering av evalueringen med et eget programstyre. SRY ber direktoratet/ departementet vurdere rådets anbefalinger. SRY ønsker å bli orientert og konsultert i det videre arbeidet.

Direktoratets anbefaling til Kunnskapsdepartementet sendes SRY så snart det foreligger. SRYs medlemmer kan gi innspill til direktoratets anbefaling. Sekretariatet sammenfatter innspillene og oversende disse til departementet.

3. Behandling av diskusjons og orienteringssaker

SRY- sak D3-1-19 Ekspertutvalg for etter- og videreutdanning - Presentasjon og diskusjon med SRY

Kunnskapsdepartementet har satt ned et ekspertutvalg som skal undersøke hvilke udekkede behov som finnes for etter- og videreutdanning i dag, og i hvilken grad utdanningssystemet er i stand til å møte arbeidslivets behov for fleksible kompetansetilbud. Målet er at alle skal være kvalifisert for et arbeidsliv i endring som følge av digitalisering og ny teknologi. Ekspertutvalgets leder Simen Markussen innledet om utvalgets arbeid.

Problemstillingene som utvalgsleder tok opp og som han ønsket innspill på var blant annet

- ✓ Fagarbeideres mulighet/ rett til å ta fagbrev nr.2.?
- ✓ Bør elever som har fullført studieforbredende utdanning ha mulighet/ rett til utdanning frem til fag- og svennebrev?

Det er i dag ulikt regelverk når det gjelder muligheten for å ta utdanning på høyere nivå og videregående opplæring. Elever og lærlinger defineres til å ha brukt opp retten til videregående opplæring, etter å ha oppnådd studiekompetanse eller fag/ svennebrev. Innenfor høyere utdanning benyttes ikke definisjonen «å ha brukt opp retten» for de som har fullført en bachelor/ master utdanning.

Begrepet «læring hele livet» bør legges til grunn og også gjelde de som har fullført videregående opplæring. For å møte de fremtidige utfordringene i norsk arbeidsliv der spesialkompetanse innenfor flere fag blir mer og mer etterspurt, er det avgjørende at det tilrettelegges for flere fagarbeidere.

SRY mener det er åpenbart at det må tilrettelegges for at fagarbeidere som ønsker det, kan få mulighet til å utdanne seg til fag/ svennebrev nr. 2. Videre mener rådet at elever som har fullført og bestått også må få mulighet til å utdanne seg til fagbrev.

SRY tar ikke stilling til om ordninger med flere fagbrev bør være en rett, men en tilrettelegging slik det i dag praktiseres i høyere utdanning kan være en vei å gå.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. SRYs innspill oversendes til ekspertutvalgets sekretariat.

SRY- sak D4-1-19 Evaluering av vekslingsmodeller i fag og yrkesopplæringen

Fafo har evaluert utprøvingen i samarbeid med NIFU. Deres rapport ble publisert i januar i år, og gir en god beskrivelse av både kompleksiteten i og fordelene ved å organisere opplæringen som vekslings. Rapporten konkluderer med at elevene og lærlingene i vekslings har god faglig utvikling og god motivasjon for opplæringen. Gjennomføringen for vekslingselevne er like god eller bedre som for elever i ordinære løp. Videre gir vekslingsmodellene bedre samarbeid mellom skole og bedrift. Samtidig oppleves organiseringen av løpet som ressurskrevende for både skoler og bedrifter, flere prosjekter ble avsluttet underveis eller ikke videreført etter utprøvsperioden.

Fafo's rapport skisserer følgende modeller for videreføring av vekslings:

1. Vekslingsmodell gjøres til ny hovedmodell i ett eller flere fag
 - ✓ Diskusjon om inntaksform, læreplass før opptak? I så fall mest aktuelt med 1+3-vekslingsmodell, bryte med prinsippet om at bedriftene får velge lærling?
2. Vekslingsstilbud kan gis som et alternativt tilbud til hovedmodellen i ett eller flere fag
 - ✓ Gjennomførbar uten vesentlige konsekvenser for rammene for videregående opplæring

- ✓ Men, krevende å ha parallelle ordninger
3. Fylkeskommunene kan utnytte mer av handlingsrommet innenfor ordinær modell
- ✓ Legge større vekt på praksisperioder i arbeidslivet
 - ✓ Finnes gode eksempler på tett samarbeid mellom skoler og bedrifter i dag
 - ✓ Mindre forpliktende for bedriftene?

SRY mener sluttrapporten viser et komplekst bilde av årsakssammenhenger og ikke en entydig anbefaling. Veksling synes å være positivt for noen grupper, mens for andre er hovedmodellen med 2+2 å foretrekke. SRY mener at rapporten ikke gir grunnlag for å anbefale vekslingsmodeller som et eget alternativ til dagens hovedmodell.

Vedtak

SRY anbefaler at fylkeskommunene utnytter handlingsrommet slik det er beskrevet i modell 2 og 3 ovenfor. SRYs medlemmer kan gi innspill til saken. Sekretariatet sammenfatter innspillene og oversende disse til departementet.

SRY- sak D5-1-19 Føringer for desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag

Fra høsten 2019 innføres en desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. Hensikten med ordningen er at bruken av statlige midler skal bygge opp under fylkeskommunenes ansvar for kompetanseutvikling av målgruppene i yrkesopplæringen. Alle fylkeskommuner skal gjennom systematisk samarbeid med relevante aktører, ta ansvar for- og ha handlingsrom til å drive kompetanseutvikling lokalt. Ordningen gjelder etterutdanning (uten studiepoeng) og ikke videreutdanning.

Utdanningsdirektoratet hadde lagt ved utkast til brev til fylkeskommunene som grunnlag for diskusjon.

SRY er positive til desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. SRY mener det er en forutsetning at ordningen tilføres tilstrekkelig med midler for at den skal fungere. Den foreslåtte rammen på tilsammen 30 millioner som skal fordeles på fag- og yrkesopplæringsfeltet i alle fylkeskommunene kan synes å være i minste laget. Midlene knyttet til desentralisert ordning i skolen har ikke økt når fylkeskommunene skal inn og administrere ordningen.

Utdanningsmyndighetene ber om at fylkeskommunene etablerer et samarbeidsforum for ordningen. Forumet skal tilrettelegge for samarbeid med relevante aktører i yrkesopplæringen og skal bli enige om hvordan de statlige midlene skal prioriteres og brukes. Samarbeidsforumene skal utvikle målrettede kompetanseplaner.

SRY er opptatt av at Yrkesopplæringsnemnda får en sentral rolle i arbeidet og et forum bør derfor bygges rundt eller med representanter fra nemnda.

Vedtak

SRY er positive til desentralisert ordning for kompetanseutvikling innen yrkesfag. SRY ber Kunnskapsdepartementet vurdere rådets innspill.

SRY- sak O6-1-19 Fagbrev på jobb og endringer i kapittel 3 om fag- og svenneprøven og kompetanseprøven

Fagbrev på jobb er en ordning der personer som er i lønnet arbeid kan bli realkompetansevurdert, få opplæring på arbeidsplassen og ta fagbrev på grunnlag av dette. Forskriften er nå fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Ordningen kan sies å være en hybridmodell mellom lærlingordningen og praksisbrevordningen. Premisset for å kunne benytte ordningen er at man er i ett arbeidsforhold. Kandidatene som følger ordningen skal avlegge en sentralt gitt eksamen lik den som gjelder for praksiskandidatordningen.

SRY er positive til ordningen men har mottatt tilbakemeldinger om usikkerhet knyttet til implementering i noen av fylkeskommunene. Utdanningsdirektoratet bør derfor vurdere om det bør iverksettes implementeringstiltak for ordningen.

Vedtak

Informasjonen om Fagbrev på jobb tas til orientering.

SRY- sak O7-1-19 Årsrapport fra SRYs internasjonale gruppe des. 2017-des. 2018

Astrid Moen Sund orienterte om SRYs internasjonale gruppe og arbeidet i perioden. Gruppen har:

- Avholdt 6 arbeidsmøter
- Deltatt på samling med Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku)
- Deltatt på IKG18
- Deltatt på Skills week/ EAFA i Wien

Viktige saker i 2018

- Innspill til prioriteringer OECD VET.
- Orienteringer fra møter i Advisory Committee for Vocational Training, herunder European Alliance for apprenticeships (EAfA)
- Rammeverk for kvalitet i lærlingeordninger.
- ACVT opinion for the future of VET, hvor det også ble avholdt et fagseminar for SRY, der Jens Bjørnåvoll ble invitert for å redegjøre for CEDEFOPs forskning knyttet til «the changing role of nature of VET».
- Innspill til ACVTs representanter i forkant av ACVT-møter blant annet knyttet til
 - 1) Upskilling pathways
 - 2) EAfA
 - 3) ACVT opinion on VET og
 - 4) innspill til KDs DGVT-representant.
- Innspill til referansegruppen til SiUs internasjonaliseringskonferanse for grunnopplæringen (IKG), og hadde egen sesjon med den finske utdanningsreformen AMIS2018 og fagfornyelsen i Norge.
- Innspill til «internasjonalt arbeid» på SRYs nettside.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

SRY- sak O8-1-19 KD informerer om saker og prosesser innenfor fag- og yrkesopplæringsfeltet:

- ✓ KD informerte om at Tom Erlend Skaug (H) ble utnevnt som statssekretær for statsråd Jan Tore Sanner 14. desember 2018.
- ✓ Etter initiativ fra statsrådene skal det nå igangsettes et forsøk med modulstrukturert opplæring for fag i utdanningsprogrammene helse og oppvekstfag og bygg- og anleggsgag. Forsøket kommer tillegg til de allerede igangsatte forsøkene i utvalgte fag.
- ✓ KD har sendt på høring forslag om endring i representasjon i Yrkesopplæringsnemnda. Departementet foreslår å endre loven slik at alle organisasjonene som i dag er representert i det nasjonale Samarbeidsrådet for fag- og yrkesopplæring får en rett til å være representert i de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndene. Høringssvarene finnes her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-endring-i-opplaringsloven.-opplaring-i-kvensk-og-yrkesopplaringsnemnder/id2615716/?expand=horings svar>

Vedtak

Informasjonen tas til orientering

Eventuelt

Sekretariatet orienterte om at Utdanningsdirektoratet har satt ned en arbeidsgruppe for å utrede ulike modeller for fordypning i læreplanene Vg3. Arbeidsgruppen skal lever sitt forslag til modeller innen 1. mai 2019.

Arbeidsgruppen består av følgende medlemmer:

SAMARBEIDSRÅDET FOR YRKESOPPLÆRING

Schweigaards gate 15 B, Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo, telefon: +47 23 30 12 00

e-post: post@utdanningsdirektoratet.no, internett <http://www.udir.no/Spesielt-for/Fag-og-yrkesopplaring/Faglige-rad/>

Liv Christiansen	FRTIP
Jørgen Leegård	FRBA
Espen Lynghaug	FRRM/ FRNA
Merete Sutton	FRSSR
Hans Jacob Edvardsen	FREL

Kristian Ilner er sekretær for arbeidsgruppen.

Vår saksbehandler: Astri Moen Sund (SRY)
E-post: astrid.sund@utdanningsforbundet.no

Vår dato:
26.03.2019
Vår
referanse:
2019/216

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2019

Dato: 9.4.2019
Sted: Utdanningsdirektoratet

SRY-sak V4-2-19	Lied utvalget
Dokument	Til beslutning
Innstilling	Med bakgrunn i diskusjon og innspill i møtet, nedsetter SRY en arbeidsgruppe som lager utkast til innspillsnotat. Notatet sendes til SRYs medlemmer for kommentarer før sekretariatet sender det til Liedutvalget.
Vedlegg	Liedutvalgets premissgrunnlag – utkast Diskusjonspunktet til møte med SRY

Bakgrunn for saken

Lied utvalget besøker SRY på møte 9.4.2019 for å drøfte og få innspill til oversendte diskusjonspunkter. Ragnhild Lied vil gi en kort innledning og deretter følger diskusjon. SRYs medlemmer bes om å forberede innspill knyttet til diskusjonspunktene (se vedlegg).

Forslag til vedtak:

Med bakgrunn i diskusjon og innspill i møtet, nedsetter SRY en arbeidsgruppe som lager utkast til innspillsnotat. Notatet sendes til SRYs medlemmer for kommentarer før sekretariatet sender det til Liedutvalget.

Til: SRY Dato: 09.04.2019
Fra: Liedutvalget Saksnr.:
Kopi: Trond Fevolden Saksbehandler: Sekretariatet for Liedutvalget

Diskusjonspunkter til møtet mellom utvalgsleder for Liedutvalget og SRY 09.04.2019

Agenda for møtet

1. Kort innledning fra utvalgsleder Ragnhild Lied om status i arbeidet
2. Utvalgets utkast til premisser – kommentarer og innspill fra SRY
3. Sentrale temaer i hovedinnstillingen – kommentarer og innspill fra SRY

Bakgrunn

Liedutvalget skal levere sin hovedinnstilling 17. desember 2019. Ifølge mandatet skal utvalget blant annet vurdere:

- om videregående opplæring har en struktur og et innhold som legger til rette for at flest mulig fullfører videregående opplæring
- om dagens modell for videregående opplæring tilfredsstillende arbeidslivets og samfunnets behov for kompetanse
- om dagens modell i tilstrekkelig grad fremmer lærelyst og motivasjon
- behovet for endringer i ansvarsfordelingen mellom nasjonale myndigheter, skoleeier og arbeidsliv
- behovet for å utvide ordninger for kompetanse på lavere nivå
- hvordan man kan legge best mulig til rette for at voksne skal kunne oppnå studiekompetanse/fagbrev/yrkeskompetanse

I NOU 2018:15 *Kvalifisert, forberedt og motivert* har utvalget pekt på styrker og svakheter ved systemet slik det er i dag. I det videre arbeidet vil delinnstillingen være et viktig kunnskapsgrunnlag for utvalget, men utvalgets diskusjoner vil dreie seg om hvilken videregående opplæring vi trenger for framtidens kompetansebehov, jf. kapittel 4 i delinnstillingen (*Et samfunn i utvikling*). Utvalget har pekt på noen overordnede utviklingstrekk som vil være viktige for utvalgets diskusjoner og forslag til modeller:

- globalisering og demografi
- digitalisering og automatisering

- demokrati og tillit under press
- bærekraftig utvikling og tilpasning til klimaendringer
- økte forventninger til offentlig sektors tilbud og tjenester
- tilbud og etterspørsel etter kompetanse i arbeidsmarkedet

For utvalget vil brukerperspektivet være viktig. For hvem lager vi framtidens videregående opplæring, hvordan skal vi sikre at alles kompetanse tas i bruk, og hvordan skal ansvarsforholdene se ut? Hvordan vil våre forslag til løsninger slå ut for elever og voksne med og uten rett? Hva betyr forslagene for fylkeskommunene i rollen som ansvarlige for regional kompetanseutvikling, og hvordan ivaretas arbeidslivets behov for stadig ny og endret kompetanse?

Utvalget er opptatt av at videregående opplæring har en verdi i seg selv, som en felles arena for både sosial og faglig læring. Videregående opplæring skal være for alle elever som kommer fra grunnskolen, den må tilby en opplæring som kvalifiserer og rekvalifiserer den enkelte til aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidslivet. Og den må legge til rette for at de som trenger mer tid, også kan få muligheten til å nå en etterspurt kompetanse.

Tema til diskusjon i SRY – sak 2 og 3

Med utgangspunkt i utvalgets utkast til premisser og NOU 2018:15, og i lys av utvalgets brukerperspektiv skissert over, ønsker vi innspill på følgende spørsmål:

1. Kommentarer og innspill til utvalgets utkast til premisser
2. Hvordan kan vi skape en videregående opplæring som kvalifiserer unge og voksne til aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, og som bidrar til at flest mulig fullfører med etterspurt kompetanse?
 - Hva mener SRY er en hensiktsmessig operasjonalisering av grunnkompetanse?
 - Hva er de beste løsningene for unge og voksne som ikke har nådd fullt fag- eller svennebrev? Hvordan kan de få bruke sin kompetanse, og eventuelt bygge den ut til full kompetanse?
 - Hva er de gode modellene for samarbeid mellom skole og arbeidslivet, for at alle unge og voksne skal nå så langt de kan?
3. Utvalget skal bygge videre på arbeidet som er gjort i forbindelse med gjennomgangen av tilbudsstrukturen på yrkesfag.
 - Hva mener SRY er de viktigste endringsbehovene i yrkesopplæringen, med tanke på framtidens kompetansebehov?

Til: Dato: Mars 2019
Fra: Saksnr.:
Kopi: Saksbehandler: Sekretariatet

UTKAST: Liedutvalgets premisser for framtidens videregående opplæring

Liedutvalget leverte sin delinnstilling 10. desember 2018:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2018-15/id2621801/>

17. desember 2019 skal utvalget levere sin hovedinnstilling om struktur og innhold i videregående opplæring, se utvalgets mandat: <https://www.liedutvalget.no/mandat/>

Arbeidet med å utvikle framtidens videregående opplæring er i gang, og utvalget drøfter nå hvilke premisser som skal legges til grunn for utvalgets forslag til endringer av videregående opplæring.

Fastlagte mål og prinsipper for videregående opplæring og føring i mandatet danner utgangspunkt for utvalgets arbeid. Utover dette, vil premissgrunnlaget utgjøres av sentrale hensyn, forutsetninger og krav som utvalget mener fremtidige løsninger må ivareta. I utvalgets mandat er det for eksempel stilt som en forutsetning at individuelle rettigheter til opplæring videreføres. Utvalget er likevel i posisjon til å gi innspill til *hvordan* rettigheter skal se ut. En premiss kan være et faktum, en påstand eller en forutsetning. Premisser kan være på mange nivåer og av forskjellig type. En premiss kan ha form av absolutte krav, som at modeller må bidra til å oppfylle målsettinger og prinsipper og være lovlige. Absolutte krav bør helst holdes på et lavt nivå, fordi de reduserer mulighetsrommet.

Arbeidet med premissgrunnlaget er i prosess, og er på ingen måte ferdig. Punktene nedenfor er derfor ikke i prioritert rekkefølge, og de er heller ikke sortert tematisk. Som dere vil se er de foreløpig også på noe ulikt nivå.

Det gjenstår et viktig arbeid med å vurdere hvilke modeller som løser de utfordringene utvalget har pekt på i NOU 1018: 15. Utvalget er opptatt av å bevare det som fungerer med dagens videregående opplæring og er klar over at det med nye modeller også vil

kunne følge andre og nye svakheter. Det blir derfor viktig å avdekke mulige uheldige og utilsiktede konsekvenser – og minimere ulempene.

Utvalget skal frem mot innspillskonferansen i juni bearbeide premissgrunnlaget videre med tanke på å slå sammen punkter, sikre at alle relevante premisser kommer med, og ikke minst med tanke på ordlyden.

Utvalget ønsker innspill i prosessen videre, og kommer til å invitere til dialogmøter og innspillskonferanse for å belyse alle sider ved mandatet. Utvalgets foreløpige premisser skal ses som et utgangspunkt for innspillene.

Forslag til premisser:

Rett til videregående opplæring:

1. Alle har rett til videregående opplæring uavhengig av bosted, kjønn, bakgrunn, alder eller funksjonsdyktighet
2. Retten til videregående opplæring er knyttet til å kunne fullføre med en gyldig kompetanse
3. Voksne med behov for kompetanse for å kunne delta i arbeids- og samfunnsliv, skal ha rett til videregående opplæring, uavhengig av om de har oppnådd sluttkompetanse fra videregående opplæring tidligere.

Videregående opplæring skal:

4. Ha et tilbud som kvalifiserer den enkelte til aktivt yrkesdeltakelse, videre utdanning og til å være kreativ og ansvarlige borger av verden
5. Ha to hovedretninger med sikte på yrkeskompetanse og studieforberedende kompetanse
6. Ha et tilbud som er tilpasset de ulike kvalifikasjoner og forutsetninger som elevene kommer med til videregående opplæring
7. Gi elever og lærlinger muligheter til å velge og kombinere fag på tvers av utdanningsprogrammer og programområder på alle trinn
8. Ha et tilbud som gir mulighet til faglig fordypning og stimulerer elevenes interesse og lærelyst
9. Ha et opplæringstilbud som bidrar til at elevene gjennom hele løpet oppnår mestring og blir kvalifisert for neste nivå
10. Ha et tilbud av læreplasser og praksisplasser som dekker antallet som er kvalifisert for å gå ut i lære
11. Ha vurderingsformer som fremmer motivasjon og lærelyst, og som dokumenterer bredden i den kompetansen den enkelte har oppnådd
12. Vurderingssystemet skal gi god mulighet for å dokumentere oppnådd kompetanse for de som velger å forlate opplæringen før oppnådd sluttkompetanse
13. Ha tilgang til utstyr som er tidsmessig og som bidrar til best mulig opplæring
14. Ha et tilbud som utnytter den pedagogiske og faglige kompetansen best mulig, herunder utnytter de mulighetene som følger med den teknologiske utviklingen
15. Tilby en opplæring med godt kvalifiserte lærere og instruktører

16. Ha et tilpasset tilbud til de voksne

Eksterne parters roller og ansvar

17. Partene i arbeidslivet skal fortsatt ha et opplæringsansvar i den yrkesfaglige opplæringen

18. Samarbeidet mellom videregående opplæring og universitets- og høyskolesektoren skal formaliseres

Utkrøst

SRY-møte 2 2019

Dato: 9.04.2019
Sted: Utdanningsdirektoratet, Oslo

SRY-sak V5-2-19	Høring NOU 2019: 3: Nye sjanser – bedre læring. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp
Dokument	Til beslutning
Innstilling	SRY nedsetter en arbeidsgruppe som med bakgrunn i diskusjon og innspill på møtet lager forslag til høringsuttalelse. Uttalelsen oversendes SRYs medlemmer for kommentarer før oversendelse til departementet.
Vedlegg	Lenke til høringen: https://www.udir.no/om-udir/hoyringar/ Lenke til utredningen: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-3/id2627718/sec1

Bakgrunn for saken

Ekspertutvalget om kjønnforskjeller i skoleprestasjoner ble oppnevnt 25. august 2017. Utvalget leverte sin innstilling 4. februar i år. Formålet med utvalgets arbeid har vært å bygge et kunnskapsgrunnlag om hvorfor kjønnforskjeller i skoleprestasjoner oppstår, og gi lokale og nasjonale myndigheter et bedre grunnlag for å velge virkemidler og tiltak for å motvirke uheldige kjønnforskjeller i skoleprestasjoner.

Kunnskapsdepartementet har sendt utredningen på høring. Departementet ønsker synspunkter på om kunnskapsgrunnlaget og forslagene oppleves dekkende. Departementet er kjent med at det er satt i gang tiltak som har hatt god virkning på å redusere kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløpet, og ber om beskrivelser av slike tiltak, gjerne med lenker til resultater eller ressurser. Departementet imøteser også alternative forslag til tema eller tiltak.

Utredningens omtale av fag- og yrkesopplæringen

Utvalget påpeker flere kjønnforskjeller i videregående opplæring, blant annet at:

- fem år etter påbegynt videregående opplæring er det rundt 30 prosent av guttene og 20 prosent av jentene som ikke har fullført
- blant søkerne som ikke får læreplass er 7 av 10 gutter
- kjønnforskjellen i andelen elever som fullfører videregående opplæring varierer etter innvandringsstatus, gutter som er innvandrere eller etterkommere har svært lav gjennomføring på yrkesfag
- yrkesfaglig utdanning i Norge lønner seg mer for kvinner enn for menn

Utvalgets forslag til tiltak som berører fag- og yrkesopplæringen finner vi i hovedsak i kapittel 15 *Overganger i utdanningsløpet*:

- **Overganger mellom ungdomsskolen og videregående opplæring**

Utvalget vurderer at tidspunktet for å foreta utdanningsvalg (overgangen mellom ungdomsskole og videregående) er mer ugunstig for gutter enn for jenter, og foreslår å utvikle og effektevaluere tilbud om et utforskende skoleår etter grunnskolen (kapittel 15.1).

- **Inntak til videregående opplæring**

Utvalget anbefaler å utrede ulike modeller for inntak til videregående opplæring basert på karakterprogresjon, åpne opp for at egnethet i tillegg til grunnskolepoeng kan vurderes ved inntak til videregående opplæring, samt åpne for at flere utdanningsprogrammer kan ha opptakskrav basert på en kombinasjon av grunnskolepoeng og enkeltkarakterer eller opptaksprøve og intervju. Utvalget anbefaler også at fylkeskommuner kan gi inntil to ekstrapoeng der kjønnsfordelingen er skjevere enn 80/20. For opptak til studiespesialisering anbefaler utvalget en nedre karaktergrense (kapittel 15.2).

- **Kombinerte utdanningsløp**

Utvalget trekker fram forskning som viser at betydningen av praktisk og variert læring for egen skoleinnsats er viktigere for skolefaglig svake elever enn for skolefaglig sterke elever, og anbefaler i lys av det at tilbudet av løp som kombinerer yrkesfag og studieforbereende bør økes. Utvalget anbefaler også å utrede utdanningsløp som kombinerer yrkes- og studiekompetanse og yrkesfag med interessebaserte programfag fra studieforbereende utdanningsprogram (kapittel 15.3)

- **Lovfestet rett til læreplass**

Utvalget mener det bør innføres en lovfestet rett til læreplass for elever som fullfører Vg2 yrkesfag. Fylkeskommunen er pliktsubjekt, men bedriftene skal tilby læreplassene. Utvalget har detaljerte forslag til hvem retten skal gjelde for og hvordan den skal oppfylles (kapittel 15.4). Utvalget anbefaler også å øke den statlige satsen for lærlingtilskuddet og gi fylkeskommunene rett til å fordele tilskuddet fritt mellom bransjer. Utvalget foreslår også å senke aldersgrensen for prøvetid for lærlinger fra 21 til 18 år.

- **Målrette og øke anerkjennelsen av lære kandidatordningen**

Utvalget anbefaler å gi kommunene en plikt til å vurdere lære kandidatordningen for særskilte elevgrupper. For å øke anerkjennelsen av ordningen vil utvalget oppfordre partene i arbeidslivet til å innføre en yrkestittel for lære kandidater, innføre en rett til videre utdanning til fagbrev og definere fullført løp som fullført videregående opplæring. Utvalget mener lære kandidatordningen og praksisbrevordningen er overlappende og bør slås sammen.

- **Overganger til universitets- og høyskolestudier.**

Utvalget anbefaler å utrede og utvikle tilbud om forenklede overganger mellom yrkesfaglige løp og høyere utdanning.

Forslag til vedtak:

SRY nedsetter en arbeidsgruppe som med bakgrunn i diskusjon og innspill på møtet lager forslag til høringsuttalelse. Uttalelsen oversendes SRYs medlemmer for kommentarer før oversendelse til departementet. *Høringsfristen er fredag 3. mai 2019.*

Relevante hørings spørsmål i høringsverktøyet:

Del 2 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsdepartementet ønsker din/deres vurdering om ekspertgruppens kunnskapsgrunnlag som beskrives i del III, kapittel 7-10, er dekkende.

Spørsmål 4. Hvis du/dere har innspill til utvalgets kunnskapsgrunnlag og analyse i kapitlet Årsaker i skolen, kan du/ dere utdype dette her: Jfr kap 10 i del III av utredningen

Spørsmål 5. Hvis du/dere har andre innspill til tema som bør vurderes, kan du/dere utdype dette her:

Del 3 Forslag og tiltak

I utredningen beskriver utvalget flere områder med tilhørende forslag og tiltak i del IV, kapittel 11 - 15. Er det enkelte områder av forslagene du/dere har synspunkter på så kan dette utdypes i høringsverktøyet.

Spørsmål 8. Hvis du/dere har innspill til utvalgets forslag og tiltak i kapitlet Overganger i utdanningsløpet, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 15 i del IV av utredningen

Spørsmål 9. Har du/dere innspill til andre forslag eller tiltak som bør vurderes, kan du/dere utdype det her:

Del 4 Generell vurdering av rapporten

Spørsmål 11. I hvilken grad er du/dere enig i at kunnskapsgrunnet er dekkende for temaet kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp?

Spørsmål 12. I hvilken grad er du/dere enig i at forslagene og tiltakene er dekkende for temaet kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp?

Spørsmål 13. Har du/dere eksempler på tiltak som motvirker kjønnsforskjeller?

Spørsmål 14. Har du/dere andre kommentarer, kan disse gis her:

SRY-møte 2 2019

Dato: 9.4.2019
Sted: Utdanningsdirektoratet, Oslo

SRY-sak V7-2-19	Vilkår for å kunne ta norsk fagprøve uten å ha norsk bostedsadresse.
Dokument	Til beslutning
Innstilling	SRY ber Kunnskapsdepartementet konsekvens utrede endringer i regelverket som må til for at utenlandske statsborgere uten norsk bostedsadresse kan avlegge norsk fag- eller svenneprøve.
Vedlegg	Ingen

Bakgrunn for saken

LO har bedt Utdanningsdirektoratet belyse vilkår for å kunne ta norsk fagprøve uten å ha norsk bostedsadresse. Organisasjonen ønsker saken drøftet i SRY.

I det følgende har Utdanningsdirektoratet redegjort for dagens rettstilstand;

Det følger av opplæringsloven § 3-1 tolvte ledd at det er et vilkår for rett til videregående opplæring at søkeren har lovlig opphold i landet.

Det følger av utlendingsloven § 4 om Utlendingers rettsstilling

«Dersom ikke annet følger av gjeldende rettsregler, har utlendinger under sitt lovlige opphold i riket samme rettigheter og plikter som norske statsborgere.»

Utlendingsloven inneholder egne regler om arbeidsinnvandring. Borgere fra EØS-området kan oppholde seg og arbeide i Norge uten særskilt tillatelse. Det er justis- og beredskapsdepartementet som har ansvaret for utlendingsloven med tilhørende forskrifter, og spørsmål til dette regelverket må rettes dit.

Det er ingen bestemmelser i opplæringsloven som er til hinder for at et en utenlandsk borger kan avlegge fagprøven i Norge. På den annen side har vi i et tidligere svar svart at fylkeskommunen ikke har noen plikter ovenfor personer som ikke har norsk bostedsadresse (ikke-bosatt).

I utgangspunktet har fylkeskommunen kun plikter ovenfor de innbyggerne som er folkeregistrert i fylket. Eksempelvis følger det av forskrift til opplæringsloven § 6-9 fjerde ledd at søknad til videregående opplæring normalt skal sendes til fylkeskommunen der søkeren er folkeregistrert på tidspunktet for søknaden. Også for de som søker om inntak til en knutepunktskole etter § 6-40 så skal søknaden sendes til fylkeskommunen hvor hun eller han er bosatt.

Direktoratet mener at regelverket må endres dersom fylkeskommunen skal pålegges en plikt til å tilby videregående opplæring for personer som er ikke-bosatt.

Når det gjelder Fylkeskommunenes praksis på feltet har ikke Utdanningsdirektoratet informasjon om dette.

Forslag til vedtak

SRY ber Kunnskapsdepartementet konsekvens utrede endringer i regelverket som må til for at utenlandske statsborgere uten norsk bostedsadresse kan avlegge norsk fag- eller svenneprøve.

Vår saksbehandler: Astri Moen Sund (SRY)
E-post: astrid.sund@utdanningsforbundet.no

Vår dato: 26.03.2019
Vår referanse: 2019/216
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 2 2019

Dato: xx.xx.2019
Sted:

SRY-sak V6	Konsensus i SRY – i hvilken grad er organisasjonene bundet av vedtak?
Dokument	Til behandling
Innstilling	Vedtak formuleres etter diskusjon i møtet.
Vedlegg	

Bakgrunn for saken

Utdanningsforbundet ønsker at SRY diskuterer to saker som er knyttet til hverandre. Bruken av arbeidsgrupper og hva det vil si når noen representerer på vegne av SRY.

1. Bruk av arbeidsgrupper

Slik Utdanningsforbundet ser det har arbeidsgrupper vært viktig for SRY, både for å bli mer effektive, for å bryne politikk på hverandre og for å komme frem til konsensus der det er mulig. På den måten har rådet satt en rekke saker på dagsorden og levert høringsuttalelser som blir hørt. Handlingsplanen for SRY forutsetter at organisasjonene setter at ressurser til å bidra, og vi plasserer oss etter kompetanse, kapasitet og særinteresser mm.

Vi har nå eksempler på at arbeidsgruppene endres før det går til SRY, og vi viser til saken om Y-nemndene som partene har nedlagt et stort arbeid i rapport, dialog, «gi og ta» og en konsensus i SRY som anbefalte at myndighetene følger rapportens anbefalinger.

I etterkant har to av organisasjonene gått ut mot dette i høringen. Utdanningsforbundet tror det er klokt at SRY diskuterer hvordan vi skal håndtere slike situasjoner i fremtiden.

2. Representasjon på vegne av SRY

SRY oppnevner representanter fra partssystemet til å sitte i råd og utvalg for SRY, men det er sjelden eller aldri at vi hører noe fra disse.

Er representantene klar over at de representerer SRY og ikke egen organisasjon?

Er dette ok, eller skal vi forvente at de tenker hele SRY?

Og bør ikke disse orientere i SRY om de prosesser de står i?

Forslag til vedtak:

Vedtak formuleres etter diskusjon i møtet.

SRY-møte 2 2019

Dato: 9.4.2019
Sted: Utdanningsdirektoratet

SRY-sak O9-2-19	Delrapport fra Fagarbeider- og arbeidsgiverundersøkelsen
Dokument	Til orientering
Innstilling	SRY tar informasjonen til orientering
Vedlegg	

Bakgrunn for saken

Ett av Utdanningsdirektoratets oppdrag er å fremskaffe kunnskap om kvalitet og relevans i opplæringen. Denne kunnskapen skal gi grunnlag for politikktutvikling på nasjonalt nivå. Dette er bakgrunnen for at Utdanningsdirektoratet har tatt initiativ til utviklingen av to nye spørreundersøkelser som skal inngå i utdanningsmyndighetenes arbeid med kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen. Den ene spørreundersøkelsen, som vi her omtaler som fagarbeiderundersøkelsen, er rettet til personer som nylig har fullført en yrkesfaglig utdanning. Den andre undersøkelsen er rettet mot arbeidsgivere som har ansatt nyutdannede personer med yrkeskompetanse. Denne undersøkelsen omtaler vi som arbeidsgiverundersøkelsen.

Ved utlysningen av oppdraget skisserte Utdanningsdirektoratet noen sentrale spørsmål og problemstillinger som de ønsket å få belyst i fagarbeidersurveyen:

- Hvilke kompetanser er viktige for jobben som fagarbeideren skal gjøre?
- I hvilken grad opplever fagarbeideren å ha de riktige kompetansene for å gjøre jobben?
- Hvordan verdsettes kompetansen i bedriften/bransjen/sektoren? Opplever for eksempel fagarbeideren at fagbrevet gir et fortrinn framfor annen kompetanse?
- I hvilken grad har fagarbeideren kompetanse til å tilegne seg ny kunnskap for fortsatt læring i bedriften/bransjen/sektoren?

Fafo og NIFU gjennomfører oppdraget i perioden 2017 til 2020. Delrapporten fra undersøkelsene blir publisert 1. april, og hovedrapporten kommer høsten 2020. Undersøkelsene retter seg i første runde mot bygg- og anleggsteknikk og helse- og oppvekst. Direktoratet er i en prosess med å foreslå to nye utdanningsprogram som kan inkluderes til høsten.

Fafo og NIFU vil presentere delrapporten.

Forslag til vedtak:

Informasjonen tas til orientering.

Vår saksbehandler: Viil Gombos
E-post: viil.gombos@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato: 29.03.2019
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 2 2019

Dato: 09.04.2019
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, Oslo

SRY-O10-2-19	Status i arbeidet med fagfornyelsen yrkesfag
Dokument	Til orientering
Innstilling	Informasjonen tas til orientering
Vedlegg	

Bakgrunn for saken

Kunnskapsdepartementet har fastsatt ny tilbudsstruktur på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Som en følge av er Utdanningsdirektoratet i gang med å fornye alle læreplanene og utvikle noen nye.

Arbeidet med å fornye og utvikle læreplaner startet høsten 2018. Nå er alle de 255 læreplangruppene i sving, og vi er i gang med åpne innspillsrunder. Den formelle høringen av Vg1-læreplanene publiseres 1. juli 2019. Læreplanene på Vg2 og Vg3 kommer på formell høring i desember 2019.

Viil Gombos vil orientere om status for arbeidet i møtet.

Forslag til vedtak

Informasjonen tas til orientering.

Vår saksbehandler: Sekretariatet for SRY og faglige råd

E-post: kgk@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
26.03.2019
Vår
referanse:
2019/213

Deres dato:

Deres
referanse:

SRY-møte 2 2019

Dato: 9.4.2019
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, Oslo

SRY-O11-2-19	KD informerer om saker og prosesser innenfor fag- og yrkesopplæringsfeltet
Dokument	Til orientering
Innstilling	Informasjonen tas til orientering
Vedlegg	Ingen vedlegg

Bakgrunn for saken

KD informerer SRY om aktuelle saker innen fag- og yrkesopplæringen.

Forslag til vedtak

Informasjonen tas til orientering